

Друга Всеукраїнська наукова конференція

**«Історія та археологія
України: сучасні
тренди досліджень»**

29 квітня 2026 року

М.Одеса

Міністерство освіти та науки України

**Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д.
Ушинського»**

**Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка**

**Відділ історії козацтва на півдні України Науково-дослідного
інституту козацтва при Інституті історії України НАН
України**

Одеський національний морський університет

Одеський історико-краєзнавчий музей

**ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ УКРАЇНИ:
СУЧАСНІ ТРЕНДИ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Збірка наукових праць

Електронне наукове видання

Одеса – 2026

УДК 94(477)+903(477):(06)

Рекомендовано до друку кафедрою
історії України Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Протокол № 11 від 20 травня 2026 р.

Рекомендовано до друку вченою радою
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Протокол №14 від 28 травня 2026 р.

Редакційна колегія:

к.і. н., доцент Сєкєрська О. П. (Одеса) – *відповідальний редактор*
Лаборант кафедри історії України Нікіфорова Н. А. (Одеса) –
відповідальний секретар
д. і. н., професор Бабенко Л. Л. (Полтава)
д. і. н. Бруяко І. В. (Одеса)
ас. Родіял Д. О. (Одеса)

Історія та археологія України: сучасні тренди досліджень: збірка
наукових праць / за ред. О. П. Сєкєрської. Одеса, 2026. 274 с.

Збірка наукових праць присвячена важливим проблемам сучасної
історичної науки, які стосуються сучасних трендів досліджень історії та
археології України. До неї увійшли публікації молодих вчених, аспірантів та
здобувачів освіти, оприлюднені на I Всеукраїнській науково-практичній
конференції «**Історія та археологія України: сучасні тренди досліджень**», яка
відбулася **29 квітня 2026 року** у ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Видання розраховане на вчених-істориків, викладачів, студентів і усіх, хто
цікавиться історією та культурою України.

Рецензенти:

д. і. н., професор Михайлуца М. І.
д. і. н., професор Діанова Н. М.

Видано за редакцією авторів-здобувачів та наукових керівників

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕТРОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ В АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ <i>Стицюра Олександра, Сєкерська Олена</i>	с.195
В'ЯЧЕСЛАВ ЛИПИНСЬКИЙ – ІДЕОЛОГ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ХЛІБОРОБСЬКОЇ ПАРТІЇ <i>Супруненко Руслан</i>	с.201
СУЧАСНИЙ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРЕНЛАНДІЇ <i>Томчаковська Олена, Осипенко Олександр</i>	с.210
ЖІНОЧИЙ РУХ 1918–1920 РОКІВ <i>Тоткало Інна</i>	с.217
ПЕРЕСЕЛЕННЯ ГРЕКІВ ТА ВІРМЕН ІЗ КРИМУ ДО РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ <i>Українець Владислав, Діанова Наталія</i>	с.223
ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЯ НІМЕЦЬКОГО НАСЕЛЕННЯ НА ТЕРЕНАХ ОДЕЩИНИ У 30-Х - 40-Х РР. ХХ СТ. (ЗА СПОГАДАМИ Й. МІЛЛЕРА) <i>Федотов Нікіта, Савченко Віктор</i>	с.229
ДІЯЛЬНІСТЬ РУМУНСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ БЕЗПЕКИ В ОДЕСІ ПІД ЧАС ОКУПАЦІЇ (1941-1944) <i>Филипенко Артем</i>	с.237
ПРОСТИТУЦІЯ ЯК ФОРМА ДЕВІАЦІЇ У П.ОЛТАВСЬКОМУ ПОВСЯКДЕННІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ 1940-Х РОКІВ <i>Фісун Євгеній</i>	с.244
СТАН ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ МЕШКАНЦІВ ОДЕСИ У ПЕРІОД РУМУНСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ МІСТА У ЧАСИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ <i>Холопов Данійл</i>	с.250

Данїл Холопов, здобувач другого рівня вищої освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса

Науковий керівник: **Віктор Савченко**, д. і. н., професор кафедри історії України ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса

СТАН ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ МЕШКАНЦІВ ОДЕСИ У ПЕРІОД РУМУНСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ МІСТА У ЧАСИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Анотація: Стан повсякденного життя в Одесі під час румунської окупації в період Другої світової війни причиною вибору об'єкта дослідження та аналізу зумовлений стратегічним значенням міста як найбільшого портового центру України та особливою актуальністю теми в контексті сучасних подій російсько-української війни. Дослідження досвіду мешканців великих міст у часи екстраординарних викликів дозволяє провести історичні паралелі щодо поведінки цивільного населення на окупованих територіях, стратегій окупаційних режимів та особливостей облаштування побуту в умовах зіткнення двох протилежних реалій.

Джерельну в літературну базу роботи складають спогади очевидців, зібрані у працях Олександра Бабіча та астронома Володимира Смирнова, мемуари окупаційного міського голови Германа Пинті, а також тогочасна періодика окупаційної адміністрації як «Одесская газета» та інші джерела та література по даній темі котра є в обширному обсязі.

Однак попри наявність значної кількості досліджень і джерел, є тривалий вплив радянської цензури та антирадянської пропаганди спричинило містифікацію окремих аспектів історію окупації Одеси. перешкоджає об'єктивній оцінці історичних подій, що

зумовлює необхідність комплексного аналізу для відтворення достовірної картини життя Одеси в окупаційний період.

Ключові слова: окупація, життя, Одеса, Румунія, Друга світова війна.

Повсякденне життя в Одесі в умовах румунської окупації являло собою контрастну форму співіснування місцевих жителів та румунських і німецьких окупаційних сил у роки руйнівної Другої світової війни, коли Україна перетворилася на окуповану територію, поділену між Німеччиною, Румунією та Угорщиною.

Одеса мала важливе стратегічне значення для окупантів завдяки своєму географічному розташуванню. Саме тому місто було захоплене лише після тривалої облоги. Безпосередньому перебігу бойових дій присвячено значну кількість наукових праць, як і загальному стану міста та повсякденності його мешканців в окупаційний період аж до 10 квітня 1944 року. Водночас пам'ять про окупацію виявилась обтяженою численними міфами, тому мета цієї статті – в стислому вигляді показати умови життя одеситів та з'ясувати, які чинники визначали побут місцевого населення після захоплення міста румунськими військами.

Одесу було окуповано внаслідок тривалих боїв між радянськими військами та силами Осі, що тривали з 5 серпня по 16 жовтня 1941 року, після чого місто повністю перейшло під контроль окупантів. Однак щоби зрозуміти стан міста після цих боїв та картину, яку застали загарбники, варто звернутися до спогадів призначеного румунами міського голови Германа Пинті. Він описує, що після вступу окупаційних військ, Одеса нагадувала фортецю, де кожен провулок і вулиця були заставлені барикадами та колонами кинутої техніки, залишеними радянськими військами [1]. У місті процвітало мародерство – як серед місцевих жителів, так і серед окупантів. Також частину будинків було зруйновано, пошкоджено або покинуто внаслідок евакуації та бойових дій. Радянська армія здійснила підри्व Хаджибейської дамби, що спричинило затоплення значної частини Пересипу (історичного району Одеси). В свою чергу це спричинило те, що у місті були відсутні електроенергія та водопостачання, тому мешканці були змушені набирати воду з колодязів і моря. Загалом місто опинилося на межі гуманітарної катастрофи, яку додатково посилювала наступаюча зима 1941-1942 років [1].

За цих обставин особисто Іон Антонеску призначив Германа Пинтю міським головою Одеси, зважаючи на його значний досвід у сфері міського управління, зокрема тривале керівництво Кишиневом [1]. Одразу після вступу на посаду Пинтя розпочав послідовну роботу з подолання основних проблем.

Відновлення електропостачання виявилось особливо складним завданням, оскільки в ході бойових дій було виведено з ладу не лише дамбу, а й електростанцію. Румунська адміністрація поступово відновлювала виробництво електроенергії і у грудні 1941 року було запущено генератор потужністю 1 700 кВт, а згодом зведено нову станцію на 10 000 кВт. Попри це, перебої з електропостачанням залишалися систематичними – довоєнна станція виробляла 17 000 кВт [2]. Водопостачання було повністю відновлено лише в 1943 році, позаяк у ході боїв зазнав серйозних пошкоджень Біляївсько-Одеський водоканал. До того часу мешканці використовували колодязі та морську воду; паралельно тривали відновлювальні роботи – були відкриті нові артезіанські колодязі, ремонтувалися ключові об'єкти водопостачання та сам водоканал [3, с. 329-330].

Окремою масштабною проблемою стали наслідки підриву Хаджибейської дамби. Затоплення частини Пересипу спричинило вимушене переселення мешканців цього району до інших частин міста. Ліквідацію наслідків катастрофи розпочали практично одразу; до відновлювальних робіт були залучені місцеві жителі, зобов'язані виконувати їх у рамках примусової трудової повинності, запровадженої румунською адміністрацією. Завдяки цим зусиллям затоплений район було осушено, дамбу відремонтовано і на неї було прокладено нова залізнична та трамвайна дорога. Повністю подолати всі наслідки катастрофи до кінця окупації так і не вдалося, однак вже тоді розроблялися плани з реставрації цієї території, як висадження дерев та передача цих територій у приватну власність [3, с. 325].

Не менш гострою стала проблема житлового фонду та майнових відносин, що виникли внаслідок окупації. Частину житла було пошкоджено або покинуто, що породило явище стихійного внутрішнього переселення: у порожні квартири оселялися не лише жителі з Пересипу, а й сусіди по будинку. У відповідь адміністрація запровадила систему домових трійок і зобов'язала складати списки мешканців для обліку та перерозподілу майна [4]. Охорону та контроль над покинутими квартирами було покладено на двірників, значна частина яких, отримавши надзвичайні повноваження, опинялася в

центрі кримінальних справ [3, с. 396]. Навколо розподілу майна склалися цілі корупційні схеми: особи, пов'язані з міською адміністрацією, отримували додаткові площі у власних квартирах [5, с. 34].

Паралельно розгорнулася реставрація пошкоджених будівель. У центрі міста було відремонтовано Палац моряків, частини будівлі Оперного театру, Міської думи та інші споруди, пошкоджені 1941 року; відновлювальні роботи тривали переважно в 1942-1943 роках. Було відкрито готель «Бухарест» (на місті готелю «Велика Московська»), висаджено нові дерева та квіти, укладено новий асфальт. Показово, що така увага до відновлення міського середовища мала цілком конкретне політичне підґрунтя: Одесу було проголошено столицею новоствореної адміністративної одиниці – Губернаторства Трансністрія. Це утворення мало фактично автономний статус у складі Румунського королівства, оскільки за умовами домовленостей із Німеччиною Румунія отримувала право лише на економічне управління цією територією, а не на її повну анексію [6, с. 71]. Попри це, румунська сторона плекала надію на анексію, реалізуючи відповідну адміністративну та культурну політику. Саме губернаторство охоплювало терени Одеської, Миколаївської та Вінницької областей України, а також частину Правобережжя Дністра сучасної Республіки Молдова. Одесі було надано спеціальний статус муніципію з окремим самоврядуванням. Одеський муніципалітет поділявся на дирекції, відповідальні за різні напрями управління; до їх складу входили як місцеві колаборанти, так і кадри, відряджені з Румунії. Водночас керівні посади залишалися переважно за румунами, оскільки військова адміністрація не довіряла місцевим фахівцям, відводячи їм ролі радників або рядових співробітників – така практика була характерна для всієї Трансністрії [6, с. 65-74].

Слід також урахувувати загальний контекст військової окупації: у місті постійно перебували підрозділи збройних сил Румунії та Німеччини, правоохоронні органи та служба внутрішньої розвідки «Сігуранца», яка діяла доволі активно, враховуючи значну кількість партизанів, нелояльних громадян до окупантів і просту не довіру до місцевих [6, с. 72].

Функціонувала подвійна судова система: військово-польові суди розглядали справи, пов'язані з військовими злочинами, тоді як цивільні справи перебували у веденні військових преторатів [6, с. 75]. Аналогічна подвійність спостерігалася й у грошовому обігу: офіційною

валютою Трансністрії була не румунська лея, а рейхсмарка кредитної каси (RKKS), яка обмінювалась за не вигідним курсом – 1 RKKS за 20 радянських рублів. Водночас це породжувало стійкий дефіцит, спекуляції, процвітання чорного ринку та стихійну торгівлю іншою валютою [7, с. 157-158]. Сукупність цих чинників безпосередньо визначала умови повсякденного життя одеситів.

Ключовою рисою окупаційного побуту міста була контрастність: дефіцит і репресії існували поруч із поступовим відновленням міського господарства; геноцид значної частини населення – паралельно з планами перетворення Одеси на взірцеве румунське місто. Реакція містян на нову реальність була неоднозначною, позаяк вони перебували під постійним тиском окупаційних сил. Попри це, економічна, культурна та релігійна динаміка міського життя демонструвала доволі складні форми адаптації.

В економічному відношенні однією з найгостріших залишалася проблема майнового розшарування та збідніння значних верств населення внаслідок війни. Отож, для вирішення цієї проблеми адміністрація вдавалася до різних заходів: зокрема, для бездомних і найбідніших верств організовувалися їдальні, де харчування видавалося за спеціальними талонами, отримати які можна було в муніципалітеті за умови пред'явлення паспорта та документа про матеріальну потребу, завіреного управителем будинку. Їдальні, працювали з 8-ї ранку до 12-ї вечора за свідченнями очевидців хоча якість їжі залишала бажати кращого – її порівнювали з «собачою юшкою» [3, с. 419]. Дефіцит товарів залишалася проблемою, оскільки значна частина підприємств працювала виключно на армійські потреби. Показовим прикладом є ситуація з милом, вся продукція спрямовувалася до армії, а цивільному населенню діставалися лише залишки, що стимулювало чорний ринок. У сфері торгівлі загалом відбувся перехід від планової до ринкової економіки: за даними періодичного видання «Одесской газеты», лише за період з 1 листопада 1941 по 1 серпня 1942 року було відкрито 5 282 підприємства, з яких реально функціонувало 2 777 [8]. Сформувалася нова соціальна верства підприємців і комерсантів, які завдяки зв'язкам із муніципалітетом та окупантами мали доступ до дефіцитних товарів і кращих умов для ведення бізнесу. Водночас рівень заробітної плати для більшості містян не відповідав реальному прожитковому мінімуму – наприклад, проїзд трамваем від Люстдорфа до 16-ї станції Фонтана коштував 1 марку 50 пфенінгів, що було недоступно для частини населення [3, с. 369]. Така

ситуація підживлювала тіньову економіку та чорний ринок. Для найбільш вразливої та водночас найчисельнішої категорії населення – пенсіонерів – адміністрація запровадила пенсійне забезпечення: станом на вересень 1942 року в Одесі проживало понад 20 000 пенсіонерів, розміри пенсій бо варіювалися від 20 до 200 марок залежно від трудового стажу та інших критеріїв [9]. Крім того, в місті діяли гуманітарні організації, зокрема Червоний Хрест, штаб якого розташовувався біля залізничного вокзалу, на свята організовувалися безкоштовні ярмарки та інші заходи на підтримку незаможних верств населення.

У культурному та релігійному відношенні міське життя поступово набувало нових рис. З перших місяців окупації було відкрито театри та кінотеатри, де демонструвалися німецькі, румунські й італійські фільми; відроджувалося спортивне життя – засновувалися футбольні команди, відкривалися спортивні зали та іподром [10, с. 24-27]. З'явилися власні друковані видання – газети «Молва», «Одесса», «Одесская газета», «Буг» та інші. Центральним вулицям було повернуто дорадянські назви або присвоєно нові, ідеологічно забарвлені: Преображенська перейменована на «вулицю Короля Міхая І», Європейська – на «вулицю Адольфа Гітлера, вождя Великої Німеччини», Успенська – на «вулицю Маршала Іона Антонеску, вождя Румунії» [2]. Зовнішній вигляд міста поступово наближався до довоєнного: висаджувалися нові квітникові клумби, розроблявся новий план міського впорядкування; показово, що серед регуляторних актів того часу з'явилася заборона кидати соняшникове лушпиння на землю [11]. Окрім того, в 1942 році в Одесі було знято пропагандистський фільм «Одеса у вогні» італо-румунського виробництва [12]. Місто відвідували численні делегації – від короля Румунії до вищих офіцерів Вермахту. Серед перших важливих інституцій, що з'явилися в Одесі після окупації, – Румунська православна місія в Трансністрії, штаб-квартира якої розташовувалася саме тут. Загалом в окупаційний період серед місцевого населення спостерігався релігійний підйом, зумовлений цілком зрозумілими обставинами. Місія вела активну діяльність: реставрувала церкви котрі були зруйновані в радянський період, розгортала освітні програми, в яких богослов'я стало обов'язковим навчальним предметом [13, с. 81].

У сфері освіти відкривалися нові школи, гімназії, ліцеї та коледжі; було засновано Одеський університет (нині ОНУ імені І. І. Мечникова), де велися наукові дослідження та навчання на

різних факультетах [14, с. 56-64]. Однак загальна кількість навчальних закладів залишалася значно меншою, ніж до війни, насамперед через демографічні втрати внаслідок евакуації: за переписом 1942 року, населення у віці від 5 до 18 років становило лише 37 137 осіб [3, с. 474]. Крім того, значна частина молоді не відвідувала навчальних закладів, допомагаючи батькам вижити в умовах окупації. Змістовно освіта зазнала суттєвих трансформацій: ідеологізація та румунізацію навчального процесу виявлялися в обов'язковому викладанні румунської мови та Історії Румунії. Попри це, в класах зберігалось викладання і російської, і певною мірою української мови. Офіційно в Одесі офіційно признано три мови: румунська, російська та німецька; українська мова перебувала у вкрай скрутному становищі. Це підводить до ширшого питання про національно-етнічний вимір стосунків між окупантами та місцевим населенням, а також про вплив Голокосту й репресій на повсякденне життя міста.

В етнічному відношенні населення Губернаторства Трансністрія було переважно українським (понад 76,3% за переписом 1941 року), проте румунська адміністрація орієнтувалася на молдован як на більш прийнятну для асиміляції національну групу. Попри те, що молдовани були меншиною, їм надавалися певні привілеї – як частина стратегії румунізації регіону з перспективою його довгострокової інтеграції до складу Румунії [15, с. 133-143].

Населення Одеси налічувало близько 600 тисяч осіб, з яких понад 30% становили євреї. Вони зазнали систематичного переслідування та фізичного знищення; у районі Слобідки було створено гетто. Загальна кількість жертв на теренах усієї Трансністрії з жовтня 1941 по березень 1942 року оцінюється від 108 до 118 тисяч осіб [16, с. 135]. Знаковим епізодом Голокосту в Одесі стало знищення 22 жовтня 1941 року штабу командування румунських збройних сил на Маразлівській вулиці. Вона спровокувала масові каральні вбивства 24-25 жовтня, у яких загинуло понад 5 тисяч євреїв у концтаборі села Дальник.

Загалом за роки окупації в Одесі було знищено від 25 до 34 тисяч євреїв; 1942 року їх депортували до концтаборів Трансністрії – «Голта», «Вазідовка», «Богданівка», «Думанівка» та «Акмечетка». Репресії були невід'ємною частиною окупаційної повсякденності: румунська адміністрація вкрай підозріло ставилася до місцевого населення, а в одеських катакомбах активно діяли підпільні партизанські групи. Каральні функції покладалися на «Сігуранцу» румунську таємну поліцію, яка у взаємодії з жандармерією та поліцією вела систематичну

боротьбу з підпіллям. За загальними оцінками, в Одесі діяло понад 15 підпільних груп, усі вони були знищені до кінця окупації [17]. Вироки щодо учасників підпілля та диверсантів ухвалювалися військово-польовими судами і публікувалися в пресі з іменами, прізвищами та зазначенням підстав засудження.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що повсякденне життя одеситів в окупаційний період являло собою картину глибокої суперечності: відновлення та підприємницька активність існували поряд із дефіцитом і репресіями; відбудова міського середовища відбувалася на тлі геноциду значної частини його мешканців за етнічно-релігійною ознакою. Вивчення динаміки повсякденного існування населення на окупованих територіях зберігає актуальність і сьогодні – як для академічного осмислення цього досвіду, так і для розуміння ширших закономірностей, пов'язаних із функціонуванням суспільства в умовах військової окупації.

Список використаних джерел

1. Пынтя Г. Торжество справедливости. Мое досье. Одесса : Феникс, 2019. 264 с.
2. «Одесская газета» №232, 1941-1944. URL : <https://libraria.ua/all-titles/group/188/> (дата звернення 03.03.2026).
3. Бабіч О. *Одесса 1941-1944, пережить оккупацию*. Одеса : Типография «Черноморье», 2020. 591 с.
4. «Одесская газета». №2, 1941-1944. URL: <https://libraria.ua/all-titles/group/188/> (дата звернення 05.03.2026).
5. Смирнов В. *Реквием XX века. В 5-ти частях с эпилогом*. Ч.3. Издание второе, дополненное и исправленное. Одесса : Астропринт, 2016, 920 с.
6. Осипенко О. *Сільське населення та «трудові громади» півдня України в Губернаторстві «Транснїстрія» 1941-1944 рр.* 266 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Osypenko_Oleksandr/Silske_naseleння_ta_trudovi_hromady_Pivdnia_Ukrainy_v_hubernatorstvi_i_Transnistriia_1941-1944_rr_sot/ (дата звернення 15.03.2026).
7. Клименко О.О «Грошовий обіг у Транснїстрії у роки німецької-румунської окупації (1941-1944)». URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/30906/14-Klymenko.pdf?sequence=1> (дата звернення 15.03.2026).
8. «Одесская газета» №158, 1941-1944. URL: <https://libraria.ua/all-titles/group/188/> (дата звернення 16.03.2026).

9. Одесская газета», 1941-1944. URL: <https://libraria.ua/all-titles/group/188/> (дата звернення 16.03.2026).
10. Кичка С. «Спорт на страницах одесской периодики в годы нацистской оккупации» (по материалам фондов Одесского историко-краеведческого музея). *Вісник Одеського історико-краєзнавчого музею*. 2018. №16. С. 24-27
11. Одесская газета» №130, 1941-1944. URL: <https://libraria.ua/all-titles/group/188/> (дата звернення 17.03.2026).
12. Одеса у вогні 1942. URL: <https://m.imdb.com/title/tt0035143/> (дата звернення 17.03.2016).
13. Михайлуца М. Організація релігійного життя в губернаторстві Трансністрія (1941-1944 рр.). *Український історичний журнал*. 2011. № 2. С. 80-90.
14. Осіпенко О. Освіта в окупованих румунськими загарбниками селах Півдня України 1941-1944 рр. Емінак. 2016. №2. С. 56-64 .
15. Моторна І. Політика румунської адміністрації щодо молдован та українців в Трансністрії (1941-1944 рр.): процеси румунізації та асиміляції. *Записки історичного факультету*. 2015. Вип. 26. С. 133-143.
16. Новосьолов О. «Єврейство Бессарабії, Буковини і Трансністрії під румунською окупацією в 1941-1944 роках». *Юго-Запад. Одессика*. 2018. №24. С. 129-135.
17. Савченко В., Сапожников І., Русанов О. Між НКВС і Сигуранцою: про причини краху підпілля в окупованій Одесі у 1941-1942 роках. *Старожитності Лукомор'я*. 2023. 1. С. 58-73.

*Daniil Kholopov,
scientific supervisor Viktor Savchenko*

THE STATE OF DAILY LIFE OF ODESA RESIDENTS DURING THE ROMANIAN OCCUPATION OF THE CITY DURING THE SECOND WORLD WAR

***Abstract:** The state of everyday life in Odesa during the Romanian occupation during the Second World War, the reason for choosing the object of research and analysis is due to the strategic importance of the city as the largest port centre of Ukraine and the special relevance of the topic in the context of the current events of the Russian-Ukrainian war. The study of the*

experience of residents of large cities in times of extraordinary challenges allows us to draw historical parallels with the behaviour of the civilian population in the occupied territories, the strategies of occupation regimes and the peculiarities of the arrangement of life in the conditions of the clash of two opposing realities. The literary basis of the work consists of the memories of eyewitnesses collected in the works of Oleksandr Babich and astronomer Volodymyr Smirnov, the memoirs of the occupation mayor Gherman Pântea, as well as the periodicals of the occupation administration of the Odessa newspaper and other sources and literature on this topic, which are available in a large volume.

However, despite the presence of a significant number of research and sources, the long-term influence of Soviet censorship and anti-Soviet propaganda has caused the mystification of certain aspects of the history of the occupation of Odesa. hinders an objective assessment of historical events, which makes it necessary for a comprehensive analysis to recreate a reliable picture of the life of Odessa during the occupation period.

Keywords: *occupation, life, Odessa, Romania, the Second World War.*

Електронне наукове видання

Історія та археологія України: сучасні тренди досліджень: збірка наукових праць / за ред. О. П. Секерської. Одеса, 2026. 274 с.

Збірка наукових праць присвячена важливим проблемам історичної науки, які стосуються сучасних трендів досліджень історії та археології України. До неї увійшли дослідницькі нароби молодих вчених, аспірантів та здобувачів освіти першого – другого рівнів, які були оприлюднені на II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Історія та археологія України: сучасні тренди досліджень» 29 квітня 2026 року у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Видання розраховане на дослідників-істориків, викладачів, здобувачів освіти і усіх, хто цікавиться історією та культурою України.

Матеріали подано в авторській редакції

Макетування: Родіял Д. О.

Дизайн обкладинки: Засоба К. І.

Одеса 2026